

عنوان مقاله:

تحلیل و گونه شناسی سفالینه های محوطه ی شمس آل رسول آمل

محل انتشار:

نخستین همایش ملی هنر تبرستان (گذشته و حال) (سال: 1391)

تعداد صفحات اصل مقاله: 16

نویسندگان:

دکتر رحمت عباس نژاد - استادیار (عضو هیات علمی دانشگاه مازندران)

محمد حسن ذال - دانشجوی دکتری باستان شناسی دانشگاه تربیت مدرس و مدرس گروه علوم اجتماعی دانشگاه مازندران

خلاصه مقاله:

آمل یکی از شهرستان های مرکزی استان مازندران است که بناها و محوطه های تاریخی و باستانی زیادی در آن واقع است که به سده های پیش از اسلام و دوره های مختلف اسلامی مربوط هستند. یکی از این بناها، بنای شمس آل رسول است که با پلان چهارضلعی و گنبد منشوری (که در حال حاضر فرو ریخته) در زمره ی مقابری است که ساخت آنها در مناطق شمالی ایران در قرون میانه ی اسلامی (قرن 5 الی 9 ه.ق) معمول و مرسوم بوده است. این مقابر که به آرامگاه های برجی شکل موسومند معمولاً بر روی محوطه های کهن ایجاد شده اند. بنای مقبره ی شمس آل رسول نیز در بافت قدیم آمل و در محله ی چاکسر و بر روی لایه های باستانی و قدیمیتر بنا شده است. در پیرامون این بنا، قطعات سفالی مربوط به دوره های مختلف تاریخی و به ویژه اوایل اسلامی مشاهده میشود. در سال 1387 سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان مازندران، مبادرت به خاکبرداری هایی جهت مرمت این بنا نموده است. در جریان این خاکبرداری ها، سفالینه های متعدد، متنوع و بعضاً منحصر به فردی به دست آمد. نگارندگان مقاله، این سفالها را از نظر فنی، تزئینی و زیباشناختی مورد بررسی قرار داده اند. از طریق این سفالها میتوان فناوری ساخت و تزیین سفال را در این منطقه در بازهی زمانی احتمالاً عصر آهن تا دوره های اولیه و میانه ی اسلامی مطالعه نمود. جستار حاضر که بر اساس پژوهش های میدانی، مطالعات کتابخانه ای و مقایسه ی تطبیقی سفالها تدوین گردیده است به تحلیل و گونه شناسی این سفالینه ها می پردازد. مهمترین نتایج این پژوهش عبارتند از: الف بررسی اشکال و تزیینات سفالینه های این محوطه، یک گاهنگاری مقدماتی را از عصر آهن تا دوران اسلامی نشان می دهد؛ ب تنوع ظروف، نقشمایه ها، تکنیکهای تزیین و همچنین کشف یک قطعه بدنه ی دفرمه (?) در این مجموعه، احتمال تولید محلی سفالینه ها را تقویت می کند؛ ج شباهت میان نقوش تزیینی سفالینه های این محوطه با سفالینه های نیشابور و سمرقند در قرن 3 و 4 هجری و سفالینه های جرجان، روابط فرهنگی میان این محوطه ها را محتمل می سازد.

کلمات کلیدی:

آمل، بنای شمس آل رسول، تحلیل و گونه شناسی سفال، عصر آهن، دوران اسلامی، سفالگری اسلامی، مقابر برجی شکل

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/387754>

